Úrad podpredsedu vládu vlády SR pre Plán obnovy a znalostnú ekonomiku / Úrad vlády SR

Február 2025

Obsah

A. Budovanie portugalského centra vládnutia 3
1. PLANAPP 3
2. REPLAN 5
4. Agentúry 7
5. Udržateľný rozvoj, Agenda 2030, Well-being 8
6. Stratégia Portugalsko 2030 a Národný investičný program Portugalska 9
B. Budovanie slovenského centra vládnutia 10
C. Závery 10
Príloha 12

Úvod

A. Budovanie portugalského centra vládnutia

Pre správne pochopenie budovania centra vládnutia v Portugalsku je v prvom rade potrebné poznať systém portugalského vládnutia (nazýva sa rada ministrov), ktorý je založený na štíhlych ministerstvách a robustných verejných agentúrach s veľkými právomocami. Celkovo je v Portugalsku 17 ministerstiev, ktoré sa v posledných mesiacoch fyzicky premiestnili do jednej budovy, okrem ministerstva obrany a ministerstva zahraničných vecí (ministerstvo financií je v procese). Jedným z ministerstiev je aj ministerstvo predsedníctva rady ministrov, pod ktoré patrí PLANAPP, ako verejná inštitúcia pre plánovanie a evaluáciu politík. **PLANAPP** je vlastne nadrezortným orgánom na úrovni ústredných orgánov štátnej správy. Nadrezortným orgánom je aj generálny sekretariát predsedníctva rady ministrov **SGPCM**, ktorý plní približne úlohu slovenského úradu vlády. Približne preto, lebo SGPCM tvorí 7 odborných sekcií, ktoré sú schopné rovnocenne a odborne komunikovať s ministerstvami a agentúrami. PLANNAPP a SGPCM tvoria spolu centrum vládnutia v Portugalsku, pričom váha centra sa premiestňuje do PLANAPP-u. Komunikáciu na ústrednej úrovni v Portugalsku zabezpečuje sieť inštitúcií pod názvom **REPLAN**, ktorú koordinuje práve PLANAPP. Nedávno prijatá zmena legislatívy zvýšila úlohu tejto siete, ktorá funguje ako most medzi politickou a administratívnou úrovňou.

Z hľadiska tvorby vládneho programu nie je dôležitý ani tak program vlády, ale tzv. Major Law, ktorý schvaľuje parlament a ktorý vypracováva PLANAPP. Tým sa zabezpečuje programová kontinuita po politických zmenách.

1. PLANAPP

Postavenie a úlohy PLANAPP predstavil jeho generálny riaditeľ Pedro Saraivra, ktorý bol v minulosti poslancom portugalského parlamentu. PLANAPP vznikol v roku 2021 z podnetu vtedajšieho predsedu vlády, pričom nový predseda vlády PLANAPP zachoval a ďalej rozvíjal (príklad hodný nasledovania v slovenských podmienkach). PLANAPP bol zriadený zákonom č. 21/2021 z 15. marca 2021. Aktualizácia jeho činnosti (posilnenie postavenia) bola ustanovená zákonom č. 67/2024 z 8. októbra 2024. Úlohy PLANAPP vyjadruje táto schéma:

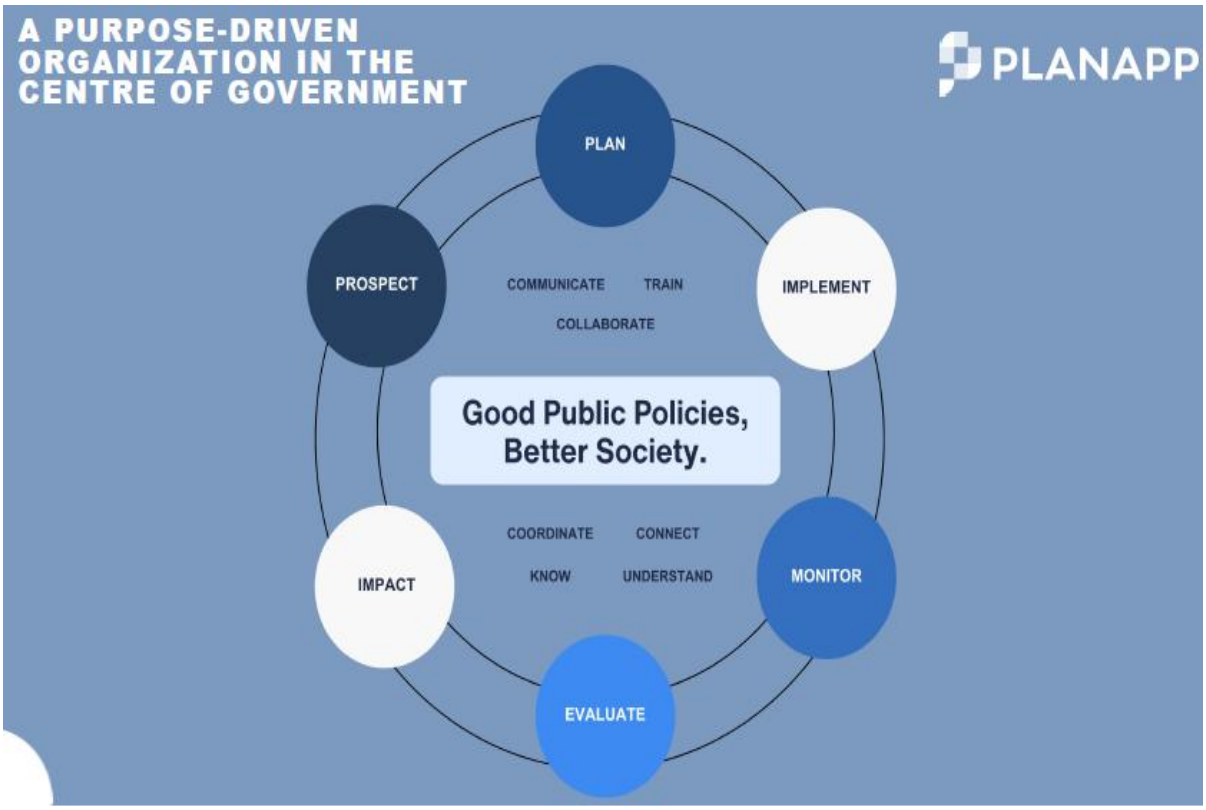

Poslanie PLANAPP (zdroj: PLANAPP)

PLANAPP pozostáva zo siedmich útvarov, špeciálneho podporného útvaru a skupiny troch odborných poradcov, ktorí spolu spadajú pod vedenie PLANAPP. Odborné útvary sú nasledovné: foresight a plánovanie, monitorovanie, evaluácia a analýza dopadov, partnerstvá a kolaboratívny inovačný ekosystém, inštitucionálny manažment a interné procesy, komunikácia a znalostný manažment, informačné systémy/digitálna transformácia/umelá inteligencia. Vedúci odborných útvarov tímov sú najatí na základe osobitného kontraktu.

PLANAPP má **70 zamestnancov**, pričom sa ďalej rozširuje na cieľovú hodnotu cca **100 zamestnancov**. Ide teda o robustnú nadrezortnú organizáciu, ktorá má silné kapacity, nevyhnutné pre koordináciu a riadenie sektorových tém.

Štruktúru PLANAPP vyjadruje nasledovná schéma:

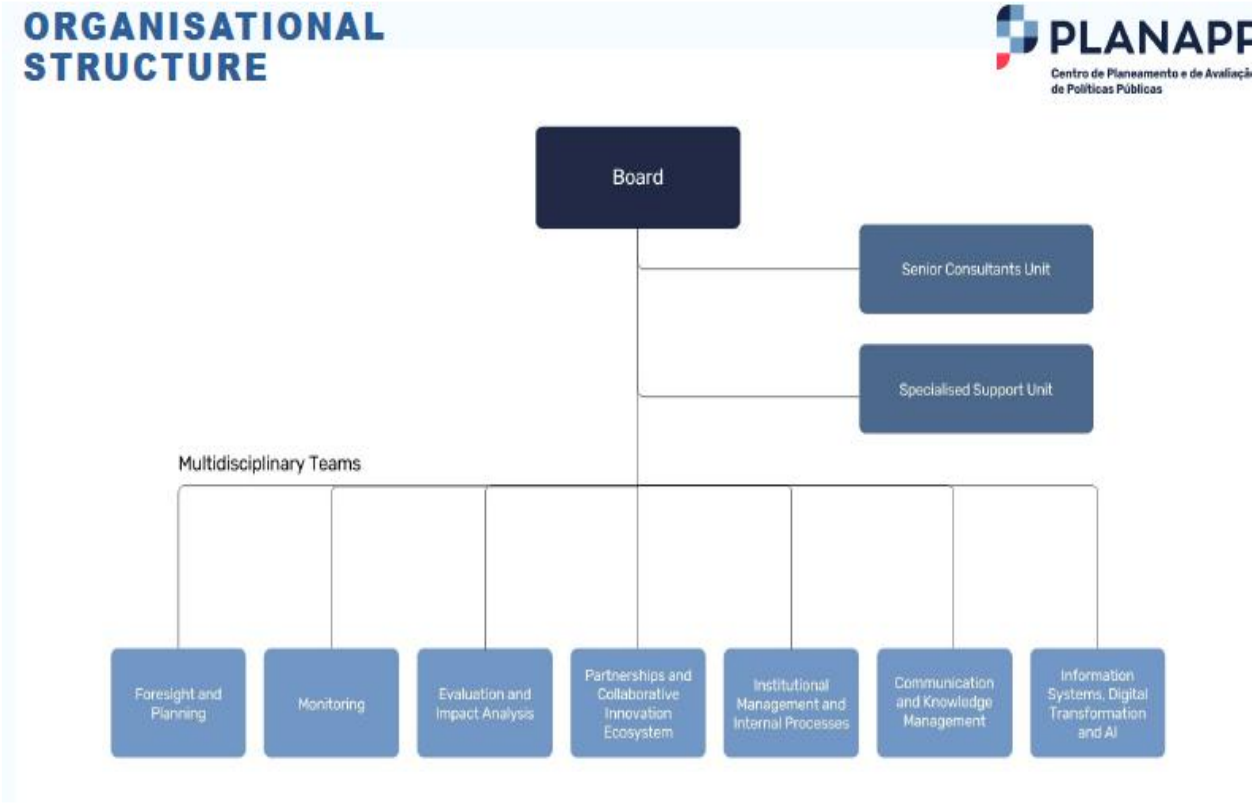

Organizačná štruktúra PLANAPP (zdroj: PLANAPP)

2. REPLAN

REPLAN predstavuje sieť 17 ministerstiev a 22 inštitúcií, koordinovaných PLANAPP-om, pričom ale PLANAPP nemám vo vzťahu k nim riadiace právomoci. Ide teda o sieť spolupracujúcich inštitúcií bez hierarchie. REPLAN bol zriadený, podobne ako PLANAPP, na základe zákona č. 21/2021 z 15. marca 2021, aktualizovaného zákonom č. 67/2024 z 8. októbra 2024.

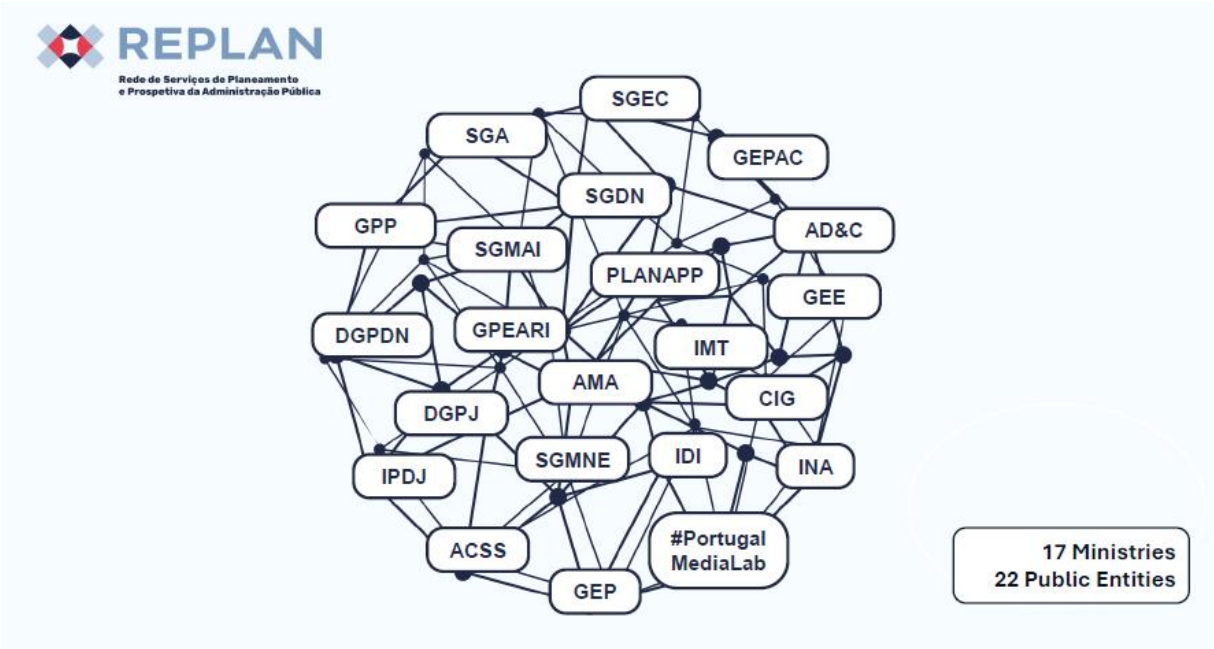

REPLAN (zdroj: PLANAPP)

REPLAN má v rámci svojho akčného plánu na rok 2025 zriadené 4 tematické tímy - plánovanie, foresight, monitoring, evaluácia, ako aj 1 multi-sektorový tím - regionálny rozvoj. REPLAN pod koordináciou PLAANPP zároveň pracuje na 2-och prierezových témach: tematický výskum, budovanie kapacít. Hlavnými doterajšími výstupmi REPLAN sú: Zoznam plánovacích nástrojov 2023 a 2024, Taxonómia plánovacích nástrojov, Slovník termínov politického cyklu, Megatrendy pre Portugalsko 2050, Slovník termínov pre foresight.
V Portugalsku teda vznikol osobitný vzťah medzi odbornou, administratívnou a politickou úrovňou.

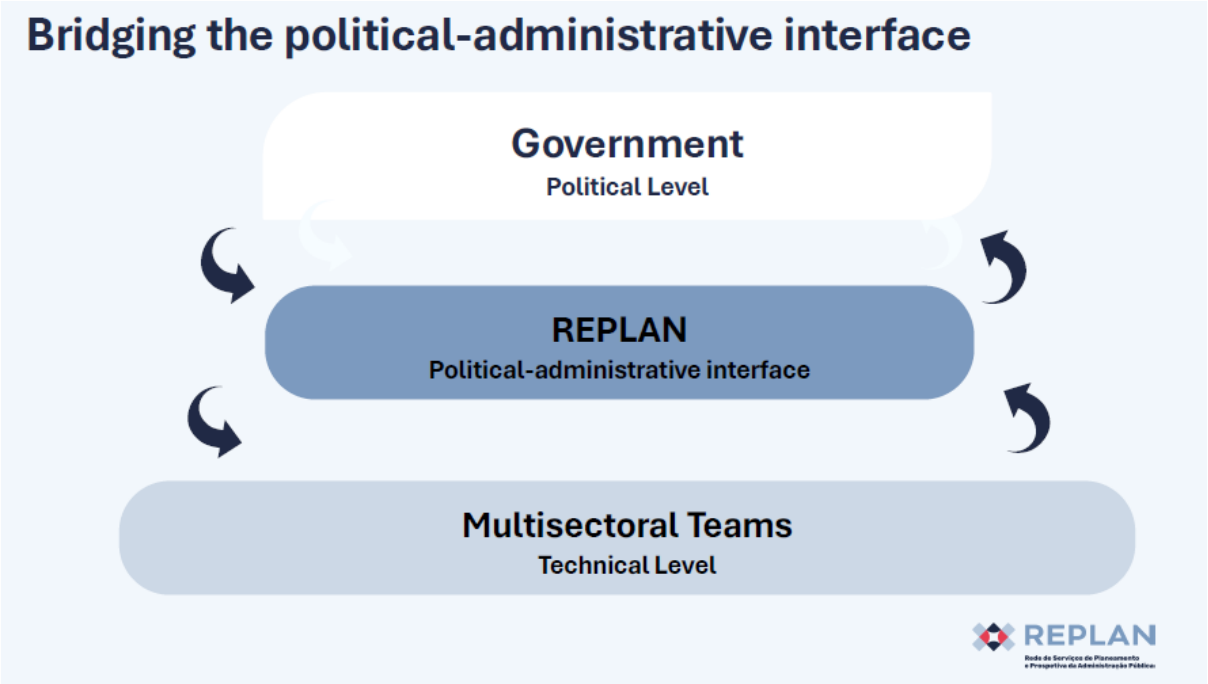

Premostenie politickej a administratívnej úrovne v Portugalsku (zdroj: PLANAPP)

3. SGPCM

SGPCM predstavil jeho generálny sekretár David Xavier. SGPCM spadá pod predsedu vlády a jeho poslaním je zabezpečiť súčinnosť medzi predsedom vlády, radou ministrov a ostatnými členmi vlády integrovanými do predsedníctva rady ministrov. V budúcnosti sa SGPCM chce sať generálnym sekretariátom centra vládnutia. SGPCM je obdoba slovenského úradu vlády, ale jeho štruktúra SGPCM je podstatne robustnejšia a odborne oveľa viac zameranejšia:

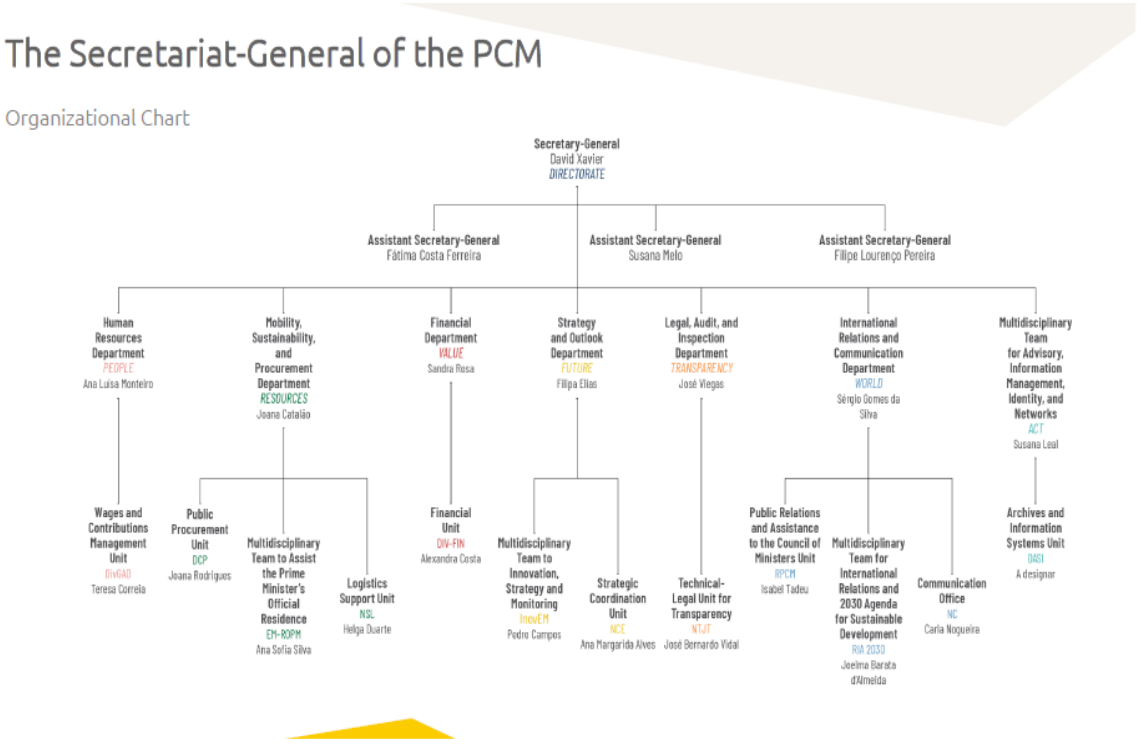

Štruktúra SGPCM (zdroj: SGPCM)

Štruktúra SGPCM ukazuje, že generálny sekretár má troch asistentov. V štruktúre sú ďalej zastúpené útvary pre ľudské zdroje, mobilitu/udržateľnosť a obstarávanie, finančný útvar, útvar pre stratégiu a výhľad, útvar pre legislatívu/audit a kontrolu, útvar pre medzinárodné vzťahy a komunikáciu, útvar pre platy a manažérske príspevky. Každý z týchto útvarov má niekoľko podriadených zložiek.

SGPCM začal pred tromi rokmi koordinovať pracovnú skupinu pre reformu verejnej správy (funkčnú a organizačnú), ktorá sa nesie v duchu upevnenia centra vládnutia a udržateľnosti. Rozsah reformy je veľmi je komplexný – pozri link na prezentácie uvedený v záveroch tejto správy a prezentáciu pod názvom Reforma - SVK – 20_02_2025.pdf.

Sila SGPCM sa prejavuje napr. v príprave rozpočtu, pričom SGPCM funguje ako „stabilizátor“ v tom zmysle, aby sa ministerstvo financií, ale rovnako ani vecné ministerstvá sa príliš neodchýlili od dlhodobých cieľov.

SGPCM spolupracuje so sekretariátmi vecných rezortov na úrovni štátnych tajomníkov. V súčasnosti sa pripravuje nová legislatíva, ktorá by mala zlúčiť všetky vecné sekretariáty do jedného. Generálny sekretár SGPCM to vyjadril slovami, že je **potrebné silné centrum na to, aby fungovali silné decentralizované vecné zložky.**

4. Agentúry

Slovenským zástupcom sa predstavili **Agentúra pre kohéziu a rozvoj** a **Inštitút pre mobilitu a dopravu**. Ide o agentúry, ktoré nie sú iba implementačné, ako v slovenských podmienkach, ale pripravujú aj stratégie Portugalska vo svojej pôsobnosti.

Agentúra pre kohéziu a rozvoj má v gescii Partnerskú dohodu s rozpočtom 22 996 mil. EUR, ktorá vychádza zo Stratégie Portugalsko 2030. V Portugalsku je 12 operačných programov a 12

riadiacich orgánov. **Agentúra pre kohéziu a rozvoj plní úlohu koordinačného, certifikačného, auditného a platobného orgánu**.

Čo sa týka Plánu obnovy a odolnosti Portugalska, ktorý nie je v gescii Agentúry pre kohéziu a rozvoj, tak ten je v objeme 22,2 mld. EUR obsahuje 22 komponentov a 167 reforiem, vrátane reformy verejnej správy.

5. Udržateľný rozvoj, Agenda 2030, Well-being

PLANAPP prebral gesciu koordinácie udržateľného rozvoja a národnej dimenzie Agendy 2030 OSN od ministerstva zahraničných vecí v roku 2023. Externá dimenzia Agendy 2030 a rozvojová pomoc ostali na ministerstve zahraničných vecí. V súčasnosti je PLANAPP vo fáze **mapovania** implementácie Agendy 2030 v plánovacích nástrojoch. V portugalskej terminológii sú plánovacie nástroje v podstate slovenské stratégie. Ďalšou činnosťou PLANAPP je snaha o prispôsobenie národných strednodobých fiškálno-štrukturálnych plánov k SDGs. Z hľadiska monitorovania PLANAPP využíva indikátory OSN, keďže nemá zatiaľ národné indikátory Agendy 2030. Zaujímavosťou ale je, že štátny rozpočet 2024 a 2025 obsahuje **osobitnú rozpočtovú linku pre SDGs**.

Celkovo sa však PLANAPP z hľadiska udržateľného rozvoja díva už za rok 2030, pričom má záujem o spoluprácu so Slovenskom v oblasti well-being. V tomto zmysle Portugalsko pracuje na vypracovaní **indexu well-being**. Viac informácií je uvedených v prezentácii pod názvom RNDS2030_Eslovaquia-PLANAPP (pozri závery a link na prezentácie).

<u>Partnerstvo, úloha vedy</u>

PLANAPP sa snaží byť tzv. Boundary organization, t.j. organizáciou, ktorá spája vedcov, občanov/stakeholderov a politickú úroveň.

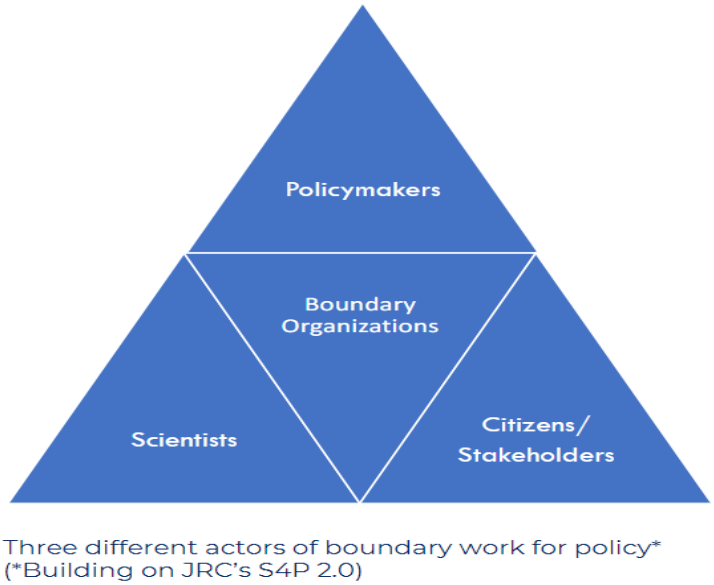

PLANAPP ako boundary organisation (zdroj: PLANAPP)

Dôležitým projektom v tomto zmysle, ktorý PLANAPP realizuje je projekt **Science4Policy**, ktorý každý rok financuje na základe výziev **vedecké práce na témy verejných politík**. V roku 2024 bolo financovaný 18 štúdií z celkových 40 predložených návrhov. V roku 2025, pri pridelenom rozpočte

50 tis. EUR, bolo obdržaných 48 návrhov, pričom v súčasnosti PLANAPP a príslušný tematický tím REPLAN konzultujú spôsob výberu návrhov, ktorým bude pridelený rozpočet.

6. Stratégia Portugalsko 2030 a Národný investičný program Portugalska

Stratégia Portugalsko 2030 sa stala základom nielen Partnerskej dohody 2021 – 2027, ale aj **Národného investičného programu 2030**, ktorý vláda schválila v novembri 2023. Program obsahuje projekty v sume vyše 43 mld. €, pričom projekty musia mať minimálny rozpočet 75 mil. EUR. Národný investičný program pokrýva 4 sektory: **doprava a mobilita, životné prostredie, energetika, zavlažovanie**. Čo sa týka financovania, to je viaczdrojové, vrátane fondov EÚ. Portugalsko má 1-ročný rozpočet, ale 4-ročné výdavkové limity. Úlohu ministerstva financií v investičnom plánovaní predstavil zástupca Inštitútu pre ekonomickú politiku a medzinárodné vzťahy ministerstva financií Portugalska (GPEARI), ktorý prezentoval nasledovnú schému:

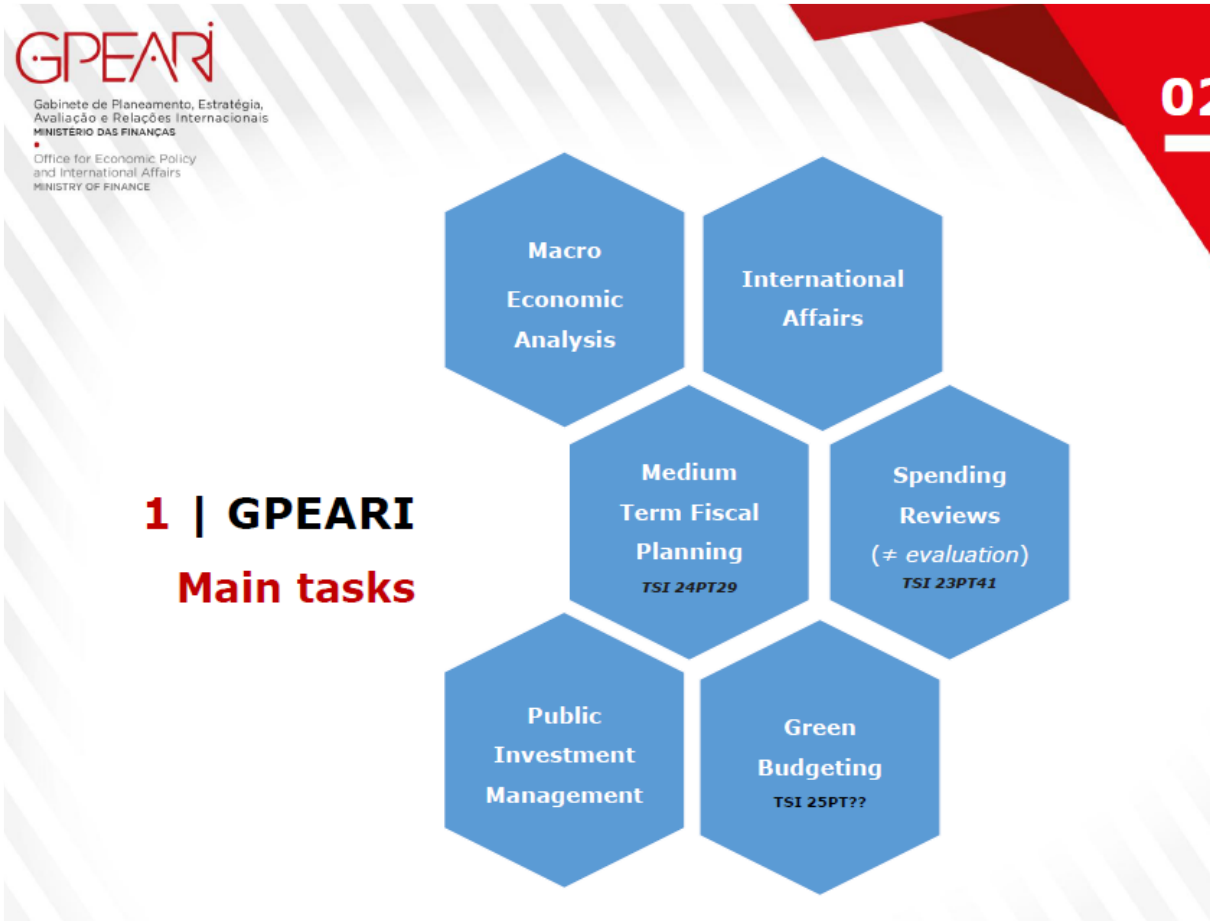

Úlohu Inštitútu pre ekonomickú politiku a medzinárodné vzťahy ministerstva financií Portugalska (Zdroj : GPEARI)

V rozpočte Portugalska je osobitná položka pre tzv. **štrukturálne investície**, ktorých objem presahuje 0,01% vládnych výdavkov, a to na základe zákona č. 151/2015, par. 75 (1). Zoznam štrukturálnych investícií je štvrťročne aktualizovaný a zasielaný parlamentu.

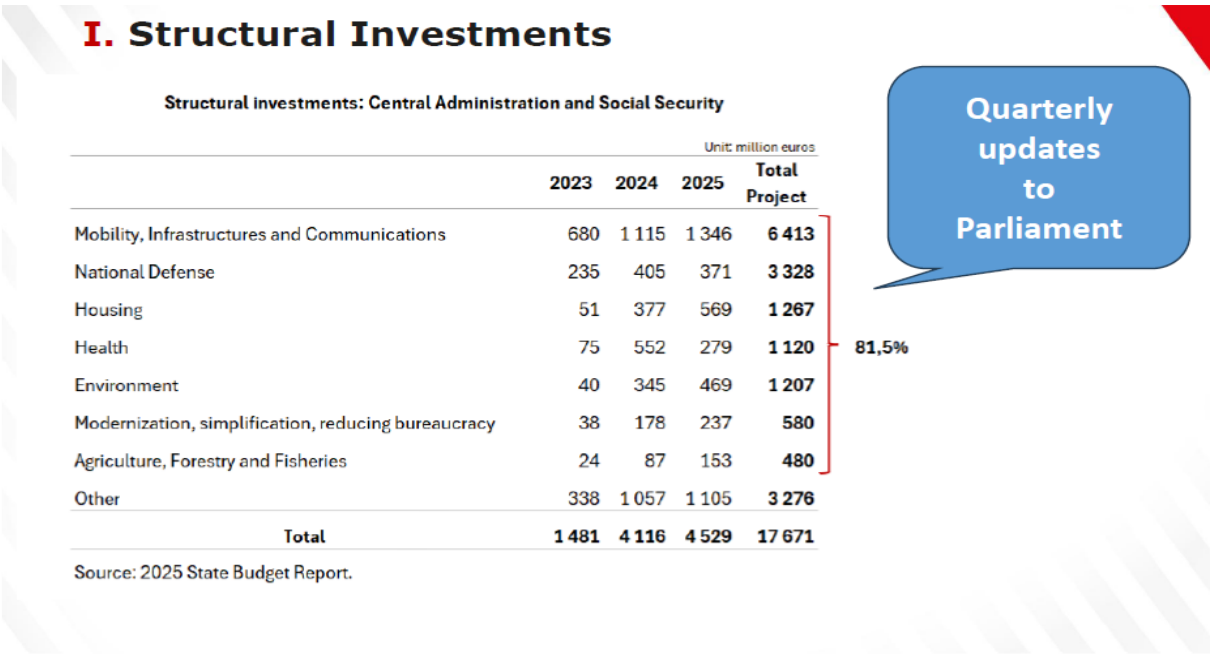

Rozpočet 2025 na štrukturálne investície Portugalska)zdroj: GPEARI)

Postavenie dopravného sektora v v investičnom pláne predstavil zástupca IMT - Inštitútu pre mobilitu a dopravu. IMT má 800 zamestnancov. Kľúčovým dopravným projektom je budovanie **vysokorýchlostnej železničnej trate Lisabon – Porto v dĺžke 300 km, nákladom cca 6 mld. EUR.** Zvažuje sa aj výstavba **nového letiska v Lisabone.** Portugalsko musí napraviť modálnu deľbu práce (modal split) medzi železničnou a cestnou dopravou, keďže doteraz bola prioritou výstavba diaľnic. Do roku 2050 má dosiahnuť počet cestujúcich železnicou 20% a objem nákladnej dopravy železnicou 40%.

B. Budovanie slovenského centra vládnutia

Slovenskí zástupcovia predniesli v rámci rokovania s portugalskými partnermi 4 prezentácie, ktoré sa týkali udržateľného rozvoja (Agenda 2030/Well-being a budovania centra vládnutia na Slovensku). Portugalskí kolegovia sa zaujímali predovšetkým o skúsenosti Slovenska pri príprave indikátorov well-being a o monitorovanie plnenia vládneho programu. Keďže táto správa sa zaoberá predovšetkým poznatkami z portugalského prostredia, nerozoberá do hĺbky situáciu na Slovensku. V každom prípade link na prezentácie slovenskej strany je uvedený v časti Závery.

C. Závery

1. Rokovania medzi slovenskými a portugalskými zástupcami ústredných orgánov štátnej správy boli obsahovo a odborne na vysokej úrovni. Z toho pohľadu sa projekt PACE zrealizoval veľmi úspešne.

2. Portugalské centrum vládnutia je skutočne mimoriadne centralizované, a to nielen procesne, ale aj fyzicky – koncentrácia ministerstiev do jednej budovy. Vyplýva to však zo skutočnosti, že portugalské ministerstvá sú čo do kapacít veľmi štíhle, zatiaľ čo ich verejné agentúry sú veľmi robustné.
3. Pre Slovensko bolo veľmi dôležité zistiť, že v Portugalsku sa tak Partnerská dohoda 2021 - 2027, ako aj Národný investičný program 2030 odvíjali od Stratégie Portugalska 2030.
4. Z hľadiska budovania štátnej správy je príklad Portugalska pozoruhodný svojím nastavením vzťahu medzi politickou a administratívnou úrovňou. V tejto veci hrá kľúčovú úlohu REPLAN, ako nehierarchická platforma združujúca 17 ministerstiev a 22 verejných agentúr.
5. Zúčastnené strany sa dohodli na ďalšej spolupráci predovšetkým v oblasti well-being a monitorovania vládneho programu.
6. Prezentácie, ktoré odzneli počas bilaterálnych slovensko-portugalských rokovaní je možné nájsť na odkaze: ..\Prezentácie

Príloha

Day 1: Thursday, 20 February 2025 Sustainable development and investment policy			
Venue: PLANAPP - *Campus XXI, Avenida João XXI, 63, 1000-300 Lisboa*			
		Topic:	*Speakers*
Local time	*Room*		
10:00	*Meeting room*	*Arrival of participants to PLANAPP*	
10:10 – 11:30		**Introduction** ✓ **Tour de table** ✓ **Main topics of the exchange** ✓ **Aims of the exchange** **Introductory presentations** ✓ **Institutional and legal framework for coordinating, implementing and monitoring sustainable development in Slovakia** ✓ **Institutional and legal framework for coordinating, implementing and monitoring sustainable development in Portugal** ▪ Interactive discussion and sharing experiences	• All participants
11:30 - 13:00		**Sustainable development and well-being** ✓ **Coordinating the implementation and monitoring of the 2030 Agenda** ✓ **Conceptualising and measuring well-being** ✓ **Interlinkages between measuring progress on the 2030 Agenda and well-being** ✓ **Budgeting for sustainable development and well-being** ✓ **Latest developments in the EU and possible consequences on sustainability issues (e.g. Draghi Report)** ✓ Slovak presentation ✓ Interactive discussion and sharing experiences ✓ Portuguese presentation ✓ Interactive discussion and sharing experiences	• Slovakia • PLANAPP • SGPCM

13.00 – 14:00		*Lunch break*	
14:00 – 15:30		**National Investment Plan for Slovakia** ✓ **Supporting long-term investment planning from the centre of Government** ✓ **Prioritising investments vis-á-vis sectoral/regional strategies and sustainability/well-being objectives** ✓ **Strategic investment packages** ▪ Slovak presentation ▪ Interactive discussion and sharing experiences	▪ Slovakia ▪ All participants
15:30 – 17:30		**Long-term investment planning in Portugal** ✓ **The impact of new EU economic governance framework (Medium-term fiscal structural plans) on long-term investment planning** ✓ **Role of PLANAPP and ministries in long-term planning, including investment planning and in the project cycle management: preparation, tendering, implementation, monitoring and reporting** ▪ Portuguese presentation ▪ Interactive discussion and sharing experiences	▪ PLANAPP ▪ AD&C ▪ IMT or IP ▪ GPEARI ▪ All participants
17:30 – 18:00		**Wrap-up** Summarizing the day's insights, takeaways and key learnings	• Slovakia • PLANAPP
18:00		End of day 1	

Day 2: Friday, 21 February 2025

Governance for sustainable development

Venue: PLANAPP - *Campus XXI, Avenida João XXI, 63, 1000-300 Lisboa*

		Topic	*Speakers*
Local time	*Room*		
10:00	*Meeting room*	*Arrival of participants to PlanAPP*	
10:15 – 12:00		**Building the Centre of Government in Slovakia** ✓ **Monitoring government performance** ✓ **Regulation policy (regulatory impact assessment, policy evaluation)** ✓ **Building the centre of government as an institution** ▪ Slovak presentation ▪ Interactive discussion and sharing experiences	▪ Slovakia ▪ All participants
12:00 – 14:00		*Lunch break*	
14:00 – 16:15		**Building the Centre of Government in Portugal** ✓ **Using foresight in the policy making cycle** ✓ **Public administration reform** ✓ **Building the capacities of public administration for strategic planning and governance** ✓ **Ensuring institutional continuity and stability in the face of political changes** ✓ **Science for Policy (S4P) - institutionalizing the relationship between science and policy making** ▪ Portuguese presentation ▪ Interactive discussion and sharing experiences	• PLANAPP • Working Group on the Portuguese Public Administration Reform • All participants • Office of the Minister of the Presidency (listening mode) • Office of the Minister in the Cabinet of the Prime Minister and of Territorial Cohesion (listening mode)
16:15 – 16:30		**Wrap-up** Summarizing the exchange Future collaboration	• Slovakia • PLANAPP • SGPCM
16:30		End of the exchange	